

กลุ่ม

เคลื่อนไหวทางการเมืองในบริบทของการพัฒนา กระบวนการและสถาบันประชาธิปไตย กรณีศึกษากลุ่มปาดานี บารู

ยามารุดดิน ทรงศิริ^{1*}

รับบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2568 แก้ไขบทความ: 17 เมษายน 2568 ตอรับบทความ: 20 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) อธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนรูปแบบของการเคลื่อนไหวจาก ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสู่กลุ่มการเมืองเชิงสถาบัน และ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพรรค การเมืองกับกลุ่มการเมืองที่สมาชิกมีแนวคิดเรื่องการแสวงหาเอกราชของปาดานี การศึกษานี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์ โดยเลือก กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่ม “ปาดานี บารู” ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงเชิง โครงสร้างทางการเมืองระดับประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2560 มีแนวโน้มเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ทว่าโครงสร้าง ทางการเมืองในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี อำเภอจะนะ และอำเภอเทพา) หรือที่ชาวมลายูในพื้นที่เรียกว่าปาดานี ยังคงมีลักษณะแข็งตัว เหล่านี้ปัจจัย สำคัญที่นำไปสู่การปรับยุทธศาสตร์และการรวมตัวของกลุ่ม “ปาดานี บารู” และการตัดสินใจมีปฏิสัมพันธ์หรือ ทำงานร่วมกับพรรคการเมืองใดของกลุ่มปาดานี บารู ขึ้นอยู่กับการยอมรับต่อกลุ่มปาดานี บารู ของพรรค การเมืองในการบริหารจัดการการเมืองในพื้นที่ในระดับพื้นที่ปาดานี นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการยอมรับ กลุ่มปาดานี บารูของพรรคการเมืองมีความแตกต่างกันตามเงื่อนไขและปัจจัยทางการเมืองที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปาดานี การเมืองเชิงสถาบัน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* อีเมล: yamaruddin.song@gmail.com

The Political Movement Group in Democratic and Institution Development: Patani Baru

Yamaruddin Songsiri ^{1*}

Abstract

This research aims to 1) explain the phenomenon of transformation from social movements to institutional political groups, and 2) analyze the relationship between political parties and political groups whose members advocate for Patani independence. This study employs qualitative research methods, using semi-structured interviews, focus group discussions, and observation. Target participants were selected through purposive sampling, specifically members of the Patani Baru group. The findings reveal that structural political changes at the national level in 2017, which trended toward greater democratization, contrasted with the still rigid political structures in the three southern border provinces and four districts of Songkhla (Sabayoi, Nathawi, Chana, and Thepha)—areas referred to as Patani by the local Malay population. These factors were crucial in leading to the strategic adaptation and consolidation of the "Patani Baru" group. The decision of the Patani Baru group to interact or collaborate with any political party depends on the extent to which that party recognizes and accepts Patani Baru's role in managing political affairs at the local Patani level. Furthermore, the study finds that different political parties demonstrate varying levels of acceptance toward Patani Baru, influenced by different political conditions and factors.

Keywords: Patani, Institutional Politics, Social Movements

---

¹ Master of Arts Program in Government, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University

* Email: yamaruddin.song@gmail.com

บทนำ

สถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา เป็นปัญหาความรุนแรงที่ดำรงอยู่มาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่ปี 2004 จากการบันทึกอย่างไม่เป็นทางการปรากฏว่ามีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นไม่น้อยกว่า 21,485 ครั้ง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 7,344 คน และบาดเจ็บไม่น้อยกว่า 13,641 คน อย่างไรก็ตามรากฐานของความขัดแย้งนั้นมีมายาวนานกว่าศตวรรษ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่รัฐสยามพยายามผนวกปาตานีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสยามภายใต้สนธิสัญญาแองโกล-สยาม ปี 1909 ได้นำไปสู่การต่อต้านและขบวนการเรียกร้องเอกราชปาตานีขึ้นในเวลาต่อมา

ภายใต้ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งที่ยาวนาน ขบวนการติดอาวุธเรียกร้องเอกราชปาตานีเริ่มปรากฏตัวให้เห็นในแต่ปี 1957 และคงดำรงอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน โดยมีขบวนการติดอาวุธที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายซึ่งเป็นกลุ่มองค์กรที่มีบทบาทมากในช่วง 20 ปีให้หลัง เช่น BRN, PULO, MARA PATANI และ BERSATU ซึ่งดูเหมือนว่าการใช้อาวุธจะเป็นแนวทางหลักสำหรับการต่อสู้ของชุดอุดมการณ์นี้ อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนทั่วไปจำนวนมากที่ต้องการเอกราชปาตานี แต่เลือกที่จะไม่ใช้ความรุนแรง โดยเลือกเคลื่อนไหวผ่านช่องทางการเมืองและวิธีการอื่น ๆ

การก่อตั้งกลุ่มปาตานี บารู ในปี 2019 ถือเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เนื่องจากกลุ่มนี้ประกอบด้วยอดีตนักกิจกรรมทางการเมืองที่เคยเคลื่อนไหวนอกระบบการเมืองที่เป็นทางการ (Informal politics) แต่กลับตัดสินใจเข้าสู่เวทีการเมืองในระบบที่เป็นทางการ (Formal politics) อีกทั้งสมาชิกยังมีแนวคิดเรื่องการแสวงหาเอกราชปาตานี หนึ่งในข้อเสนอสำคัญของกลุ่มที่ปรากฏผ่านนโยบายทางการเมืองของพวกเขาคือการผลักดันให้มีการทำประชามติว่าด้วยเอกราชปาตานี

ด้วยเหตุนี้การศึกษาปรากฏการณ์การก่อตั้งกลุ่ม ปาตานี บารูของกลุ่มอดีตนักกิจกรรมทางการเมืองและผู้ที่มีความปรารถนาถึงเอกราชปาตานีจึงเป็นการศึกษาที่น่าสนใจด้วยเหตุผล 2 ประการด้วยกัน ประการแรก เป็นปรากฏการณ์ที่กลุ่มอดีตนักกิจกรรมทางการเมืองที่เคลื่อนไหวอยู่นอกระบบการเมืองที่เป็นทางการรวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มการเมืองโดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าสู่การเมืองในระบบ ที่เป็นทางการ ประการที่สอง เป็นปรากฏการณ์ที่ผู้ที่มีความปรารถนาถึงเอกราชปาตานี เลือกที่จะยอมรับกรอบกติกาทางการเมืองภายใต้กฎหมายไทย ซึ่งเป็นแนวทางที่ต่างจากผู้ที่มีความปรารถนาถึงเอกราช ปาตานีที่เข้าร่วมกับขบวนการติดอาวุธ

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงตั้งใจที่จะศึกษาปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของกลุ่ม ปาตานี บารู โดยศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้นักกิจกรรมทางการเมืองกลุ่มนี้ที่อดีตเคยเคลื่อนไหวอยู่นอกระบบการเมือง ตัดสินใจเปลี่ยนบทบาทเข้ามาสู่สนามการเมืองในระบบที่เป็นทางการ อีกทั้งเป็นกลุ่มคนที่มีความปรารถนาถึงเอกราชปาตานีที่ยอมรับและเข้ามาเคลื่อนไหวทางการเมืองภายใต้กรอบกติกาทางการเมืองของประเทศไทย รวมไปถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ปาตานี บารู กับพรรคการเมืองต่าง ๆ ว่ามีลักษณะอย่างไร ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษากลุ่ม ปาตานี บารูจะเป็นการศึกษาตัวแสดงทางการเมืองภายใต้ความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลาในฐานะกลุ่มการเมือง (Political group)

ที่ไม่ได้มีสถานะเป็นทั้ง “พรรคการเมือง” (Political party) “กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม” (Social movement) และ “ขบวนการติดอาวุธ” (Armed movement) จะให้แง่มุมที่น่าสนใจ ก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการต่อการศึกษาปัญหาความขัดแย้งชายแดนใต้ และนำไปสู่ข้อเสนอแนวทางการสร้างสันติภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. อธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนรูปแบบการเคลื่อนไหวจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสู่กลุ่มการเมืองเชิงสถาบัน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มการเมืองที่สมาชิกมีแนวคิดเรื่องการแสวงหาเอกราชของปาตานี

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political opportunity)

Sidney Tarrow ใน Power in Movement Social Movements and Contentious Politics ได้กล่าวถึงโอกาสและความเป็นภัยต่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ว่ามี 4 องค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาโอกาสทางการเมือง ดังนี้ 1) ระดับการเปิดหรือปิดของระบบการเมือง (Institutional access opens) 2) การจัดระเบียบทางการเมือง (Political realignment) 3) การมีพันธมิตรทางการเมือง (Allies and supporter) และ 4) ความแตกแยกในหมู่ชนชั้นนำ (Splits among elite) (Tilly & Tarrow, 2011)

Charles D. Brockett ใน The structure of political opportunities and peasant mobilization in central America ได้ศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวของชาวนาในอเมริกากลาง โดยแบ่งองค์ประกอบในการพิจารณาโอกาสในการเคลื่อนไหวทางการเมืองออกเป็น 5 ข้อดังนี้ 1) การเข้าถึงระบบการเมือง (Meaningful access of point) 2) การมีพันธมิตร (Presence of allies) 3) การแตกแยกของชนชั้นนำ (Elite fragmentation) 4) ระดับของการปราบปราม (Level of repression) และ 5) ระยะเวลาของการประท้วง (location of protest cycle) (Brockett, 1991)

Jack A. Goldstone ใน Bridging institutionalized and noninstitutionalized ได้เขียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม รัฐ และพรรคการเมือง โดยชี้ให้เห็นว่าไม่สามารถมองความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงเหล่านี้แยกออกจากกันอย่างสมบูรณ์ในลักษณะของตัวแสดงที่อยู่นอกระบบและในระบบการเมือง ทว่าตัวแสดงเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อทิศทางของกันและกัน โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์ 7 รูปแบบดังนี้ 1) การปราบปรามที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน (Repression with institutional change) 2) การปราบปรามโดยไม่มีเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน (Repression with no institutional change) 3) การยอมรับและการสนับสนุน (Toleration or encouragement) 4) การสร้างผลกระทบโดยไม่มีเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน (Influence with no institutional change) 5) การสร้าง

ผลกระทบโดยมีการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน (Influence with institutional change) 6) การมีอิทธิพลผ่านการสร้างเครือข่ายพันธมิตร (Influence through on-going alliance) และ 7) การแยกตัวออกจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไปสู่การตั้งพรรคการเมือง (Influence through movement spin-off of political party) (Goldstone, 2003)

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง และทบทวนศึกษางานตัวอย่างบางส่วน สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทิศทาง รูปแบบ และโอกาสในการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบด้านบวกหรือด้านลบออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้ 1) โครงสร้างของระบบการเมือง (Political structure) กล่าวคือ หากระบบการเมืองเปิด ใ้กับผู้คนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โอกาสที่จะเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและโอกาสในการที่บรรลุปเป้าหมายก็จะอยู่ในระดับที่สูงกว่าในระบบปิด ในระบบการเมืองที่มีลักษณะปิด รัฐมีแนวโน้มที่จะปราบปรามขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ทำให้การเกิดขึ้นและโอกาสในการบรรลุปเป้าหมายของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงเป็นไปได้ยากมากขึ้น 2) ปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่โครงสร้างทางการเมือง (Another factor) จากการทบทวนจะเห็นได้ว่า นักวิชาการพยายามจะระบุปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางและโอกาสในการบรรลุปเป้าหมายของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยมีปัจจัยที่มักเห็นร่วมกันหลัก ๆ ดังนี้ การมีพันธมิตรในการเคลื่อนไหว การแตกแยกของชนชั้นนำ กล่าวคือ ยิ่งมีพันธมิตรมาก ยิ่งชนชั้นนำมีความแตกแยกกันมากก็จะเป็นผลดีต่อขบวนการเคลื่อนไหว ในทางตรงกันข้าม หากมีพันธมิตรน้อยและชนชั้นนำมีความสามัคคีกันก็จะส่งผลเสียต่อขบวนการเคลื่อนไหว

2. แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์

David Truman ใน The governmental process ซึ่งให้เห็นว่าความสลับซับซ้อนที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือสังคม เป็นพื้นฐานของการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ โดยเฉพาะเมื่อความสลับซับซ้อนดังกล่าวได้นำไปสู่ความขัดแย้งกันทางผลประโยชน์ของผู้คนในสังคม ซึ่งเป้าหมายของการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์คือการที่กลุ่มต้องการที่จะไปอยู่ในจุดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายของรัฐบาล และใช้กลุ่มในฐานะเครื่องมือในการปกป้องและบรรลุซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่ม (Samson, 1978; ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์, 2557; ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552)

Castles นิยามกลุ่มผลักดันว่าเป็นกลุ่มใด ๆ ก็ตามที่มีเป้าหมายต่อการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง ไม่ว่าจะต้องผ่านการกระทำหรือไม่ใช่การกระทำของรัฐบาลก็ตาม และกลุ่มผลักดันก็จะไม่ได้อยู่ในสถานะของพรรคการเมือง โดยได้แบ่งกลุ่มผลักดันออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มผลประโยชน์ (Interest' group) โดยกลุ่มผลประโยชน์จะถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะปกป้องผลประโยชน์ร่วมของแต่ละภาคส่วน 2) กลุ่มทัศนคติ (Attitude' group) โดยกลุ่มทัศนคติจะถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางอย่าง โดยสิ่งนั้นจะไม่ใช่ผลประโยชน์ร่วมของสมาชิกกลุ่ม (Castles, 1967)

Oliver Garceau ใน Interest Group Theory in Political Research ได้อธิบายกลุ่มผลประโยชน์ที่สัมพันธ์กับระบบการเมืองไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มทางสังคมที่มีเป้าหมายเพื่อมีอิทธิพลหรือมีส่วนร่วมต่อกระบวนการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ กลุ่มผลประโยชน์ แต่ละกลุ่มจะมีเป้าหมายเฉพาะที่แตกต่างกัน (Garceau, 1958)

จากการทบทวนแนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์ ทำให้สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญ ๆ ต่อการทำความเข้าใจแนวคิดนี้ได้ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) การเกิดขึ้นของกลุ่มผลประโยชน์ เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีซับซ้อนมากขึ้นขึ้นเกิดเป็นภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยภาคส่วนที่เกิดขึ้นเหล่านั้นจะตามมาพร้อมกับผลประโยชน์เฉพาะ ส่วนหรือการเสียผลประโยชน์ของบางส่วน จึงนำไปสู่การรวมตัวกันของผู้คนในภาคส่วนนั้น ๆ เพื่อปกป้องหรือเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง 2) ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ กล่าวคือกลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้มีเพียงกลุ่มผลประโยชน์ที่อิงกับประเด็นทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ทว่ายังประกอบไปด้วยกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นกลุ่มทัศนคติ รวมตัวกันด้วยกับการอิงอุดมการณ์บางประการที่นอกเหนือไปจากการรวมตัวอันเกิดจากผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจเท่านั้น 3) การทำงานของกลุ่มผลประโยชน์ กล่าวคือกลุ่มผลประโยชน์จะมีการผลักดัน กดดัน ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตัวเองภายใต้การเมืองในระบบ โดยมีเป้าหมาย ในการกดดันรัฐบาลหรือพรรคการเมืองในประเด็นเฉพาะต่างจากขบวนการทางสังคมที่เน้น การเปลี่ยนแปลงเชิงอุดมการณ์หรือโครงสร้างของสังคม

3. งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

3.1 ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสู่การเมืองในระบบ จันจิรา สมบัติพูนศิริ ได้กล่าวถึงการข้ามพรมแดนจากนักกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคมสู่การเมืองอาจแบ่งได้ออกเป็นสามกลุ่มหลักดังนี้ 1) กลุ่มที่หนึ่ง เป็นในลักษณะที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมทั้งขบวนการเปลี่ยนสู่การเมืองภายใต้อุดมการณ์เดิม 2) กลุ่มที่สอง กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ไม่สามารถจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ได้ โดยส่วนมากแล้วจะเป็นเหตุผลทางโครงสร้างระบบการเมืองและรูปแบบการเลือกตั้งของประเทศนั้น ๆ กลุ่มนี้จะกลายเป็นมุ้งการเมืองในพรรคการเมือง 3) กลุ่มที่สาม นักกิจกรรมทางการเมืองปัจเจกบุคคลกลายเป็นนักการเมืองในพรรคการเมืองมักปรากฏขึ้นในประเทศที่การจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่เป็นเรื่องยากหรือมีต้นทุนสูง (จันจิรา สมบัติพูนศิริ, 2563)

ในงานศึกษาของ ณพันธ์ นรงค์ิยา จากนักกิจกรรมนักศึกษาสู่การเมือง: การเมืองของการก่อตัวของการตอบโต้ในสาธารณะ พ.ศ. 2556-2562 ได้ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้นักกิจกรรมทางการเมืองได้เปลี่ยนไปสู่การเมืองในระบบรัฐสภา โดยพบว่ามีปัจจัยสำคัญ ๆ ดังนี้ 1) โครงสร้างทางการเมืองที่เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ การเมืองใหม่ พรรคการเมืองใหม่ คนรุ่นใหม่ 2) การจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ตอบสนองความต้องการการสร้างการเมืองแบบใหม่และเป็นพรรคที่พร้อมจะสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษา 3) พรรคการเมืองมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับนักกิจกรรมนักศึกษา รวมถึงความโดดเด่นของนักกิจกรรมที่ส่งผลให้เป็นที่ต้องการของพรรคการเมือง และ 4) นักกิจกรรมเห็นโอกาสและความเป็นไปได้ในการผลักดันประเด็นผ่าน

พรรคการเมืองที่จะไปทำงานต่อในระบบรัฐสภา (ณพันธ์ นรังกิยา, 2561) โดยงานศึกษาของ ณพันธ์ ถือเป็น การศึกษานักกิจกรรมทางการเมืองในช่วงคาบเกี่ยวกันกับการเกิดขึ้นของกลุ่มปาตานี บารู

งานศึกษาของ Karlo Kralj (2022) เรื่อง How do social movements take the “electoral turn” in unfavorable contexts? ได้ศึกษากรณีของขบวนการเคลื่อนไหวฝ่ายซ้าย "Do Not Let Belgrade D(r)own" (Ne da(vi)mo Beograd - NDB) ในเซอร์เบีย ซึ่งเริ่มต้นจากการต่อต้านโครงการพัฒนาที่พัทธูใน กรุงเบลเกรดตั้งแต่ปี 2014 และนำไปสู่ตัดสินใจเข้าสู่สนามการเมืองท้องถิ่นด้วยการลงเลือกตั้งในปี 2018 โดยมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการที่ผลักดันให้ NDB หันมาใช้ในการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือ 1) พลังการสนับสนุนจาก ประชาชน: การชุมนุมประท้วงของ NDB ในช่วงปี 2016-2017 มีผู้สนับสนุนและเข้าร่วมจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของขบวนการฝ่ายซ้าย 2) การรวมตัวของพันธมิตรฝ่ายซ้าย: การชุมนุมปี 2017 ที่เปิดโปง การโกงเลือกตั้งของประธานาธิบดี Aleksandar Vučić ส่งผลให้เกิดแคมเปญ Against dictatorship และทำให้นักกิจกรรมฝ่ายซ้ายจากกลุ่มต่าง ๆ มารวมตัวกัน สร้างความสัมพันธ์และพันธมิตรที่แข็งแกร่งขึ้น โดยที่ แม้ว่ากฎหมายการเลือกตั้งและบริบททางการเมืองของเซอร์เบียจะไม่เอื้อต่อการเข้าสู่สนามการเมือง แต่ NDB ได้ปรับยุทธศาสตร์จากการประท้วงสู่การเลือกตั้ง โดยใช้พลังสนับสนุนจากประชาชนและพันธมิตรที่เพิ่มขึ้น เป็นฐานสำคัญ การตัดสินใจนี้สะท้อนการปรับตัวของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อหาช่องทางใหม่ในการผลักดัน เป้าหมายในสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ทำนาย (Kralj, 2022)

งานของ Ferdinand Müller-Rommel ชื่อ "New Politics in Western Europe: The Rise and Success of Green Parties and Alternative Lists" เป็นการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญเกี่ยวกับการเกิดขึ้นและ ความสำเร็จของพรรคกรีน และกลุ่มการเมืองทางเลือกในยุโรปตะวันตกในช่วงทศวรรษ 1980 โดย Müller-Rommel ชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในยุโรป โดยเฉพาะการเปิดกว้างของระบบการเมืองและ การปฏิรูประบบเลือกตั้ง มีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสให้พรรคการเมืองใหม่ เช่น พรรคกรีน สามารถ แข่งขันและเติบโตได้ (Müller-Rommel, 1989)

3.2 โครงสร้างการเมืองกับความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา/ ปาตานี

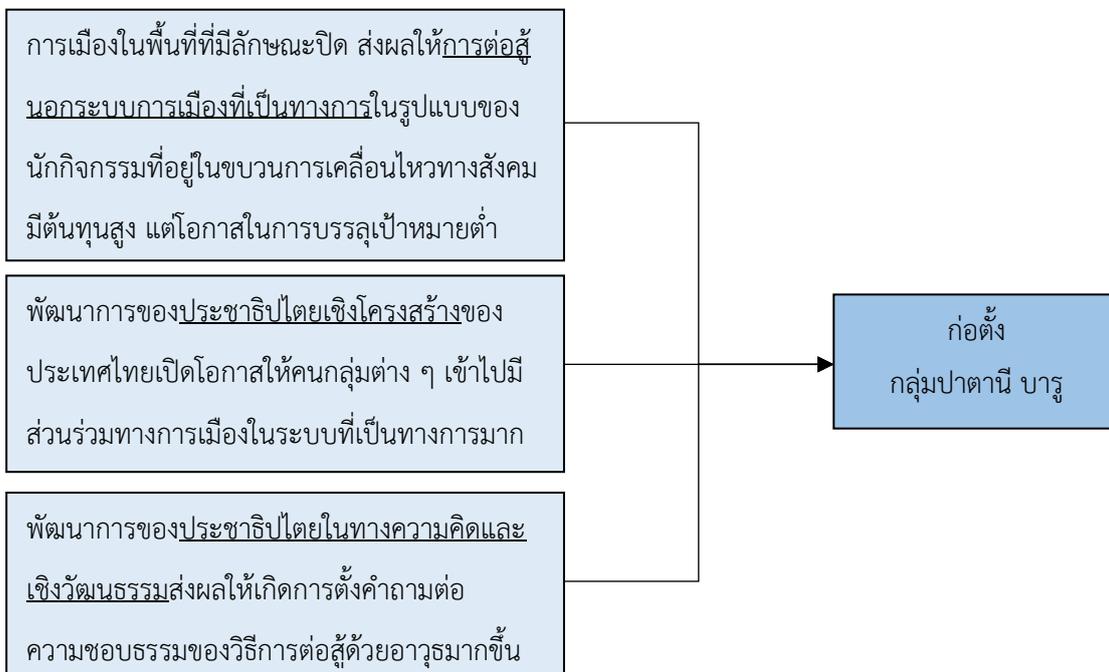
อิมรอน ซาเหาะ และยาสมิน ซัตตาร์ เรื่องการแปรเปลี่ยนจากการใช้ความรุนแรงสู่วิถีทางการเมือง ของอดีตกองกำลังแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานีกับความท้าทายของการต่อสู้ในระบบประชาธิปไตยของ ประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่นำไปสู่การลดลงของการใช้อาวุธประกอบไปด้วยปัจจัย 3 ประการ 1) ปัจจัยด้าน ปัจเจก การรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ความเชื่อ ทศนคติที่มีต่อกลุ่มขบวนการที่ไม่ดีจากประสบการณ์ส่วนตัว รวมไปถึง ความต้องการที่จะใช้ชีวิตสงบสุขปราศจากความหวาดระแวงของปัจเจกบุคคล 2) ปัจจัยทางวัฒนธรรม การเปิดพื้นที่และการยอมรับในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของคนมุสลิมมลายูได้มีพื้นที่แสดงออกทางสังคม ในขณะที่เดียวกันพัฒนาการของประชาธิปไตยในภาพกว้างของประเทศก็ส่งผลให้ผู้คนเริ่มตั้งคำถามกับ แนวทางการต่อสู้แบบเดิม ๆ 3) ปัจจัยเชิงโครงสร้าง ระบบกฎหมายและกลไกของรัฐจะต้องเอื้อต่อการเปิด

พื้นที่ทางการเมือง ซึ่งเป็นอีกเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การลดลงของการใช้อาวุธ (อิมรอน ซาเหาะ และยาสมิน ชัตตาร์, 2566, 221)

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จะนำแนวคิดประชาธิปไตยมาปรับใช้ผ่านการตั้งข้อสังเกตว่าพัฒนาการประชาธิปไตยของไทยที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ภายหลังจากอยู่ภายใต้คณะเผด็จการทหาร คสช.มาอย่างยาวนาน ส่งผลให้ผู้คนมีความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองมากขึ้น และมองว่ากลไกประชาธิปไตยในระบบการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะสามารถเป็นเครื่องมือในการต่อรองและผลักดันประเด็นข้อเรียกร้องของที่มีประสิทธิภาพและทำให้ข้อเรียกร้องเป็นไปได้อย่างจริงจังมากกว่า ส่งผลให้นักกิจกรรมกลุ่มหนึ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของสงขลา นำมาซึ่งการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ปาตานี บารู เพื่อเข้าสู่การเมืองในระบบเพื่อผลักดันประเด็นภูมิภาคนิยม การกระจายอำนาจ ท้องถิ่นจัดการตัวเองรวมถึงผลักดันข้อเรียกร้องการทำประชามติกำหนดชะตากรรมตนเองของคนปาตานีเพื่อเป็นบันไดไปสู่การผลักดันข้อเรียกร้องการเป็นเอกราชจากรัฐไทยของปาตานีต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง และแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ กลุ่มปาตานี บารู กลุ่มเป้าหมายหลัก ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกผู้ก่อตั้งกลุ่มปาตานี บารู คณะบริหารกลุ่มปาตานี บารู สมาชิกกลุ่ม ปาตานี บารู จำนวนทั้งสิ้น 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผ่านแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ 2) การสนทนากลุ่ม เป็นการอภิปรายกลุ่มเล็ก ๆ ในลักษณะกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน และ 3) สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยการเข้ามีส่วนร่วมกับกลุ่มปาตานี บารู เพื่อเข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของกลุ่มจากภายใน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้นเป็นระยะเวลา 6 เดือน เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการลงพื้นที่ภาคสนาม และมีส่วนน้อยที่จะเป็นการเก็บข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ นำข้อมูลที่ได้รับทำการวิเคราะห์หรืออธิบายเชิงพรรณนาเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างโอกาสทางการเมือง เป็นหลัก โดยนำแนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ มาร่วมอธิบายปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา เช่น ประกอบด้วยแนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการเคลื่อนไหวจากขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองสู่กลุ่มการเมืองเชิงสถาบัน จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ นักกิจกรรมทางการเมืองของปาตานีที่เคยขับเคลื่อนนอกระบบการเมืองและมีแนวคิดเรื่องการแสวงหาเอกราชของปาตานีตัดสินใจรวมตัวเป็นกลุ่มปาตานี บารู เพื่อเข้าสู่ระบบการเมือง สามารถแบ่งออกเป็น 3 เหตุผลสำคัญดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยที่ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ของปาตานีอยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทย 2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มปาตานี บารู ได้แก่ 1) การขยายตัวของแนวคิดประชาธิปไตย ภายใต้การขยายตัวของแนวคิดประชาธิปไตยภายหลังการรัฐประหาร ปี 2557 นักกิจกรรมปาตานีกลุ่มนี้มองว่าประชาธิปไตยจะเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่จะช่วยสร้างอำนาจต่อรองและเปิดโอกาสให้มีการพูดคุยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น การยกเลิกกฎหมายพิเศษ การแก้ปัญหาคาความรุนแรง ผลักดันนโยบายปกครองตนเอง หรือแม้แต่ว่าจะใช้เป็นกลไกที่จะเปิดพื้นที่ให้มีการถกเถียงเรื่องแนวคิดเอกราชปาตานี 2) อิทธิพลและแรงขับเคลื่อนจากพรรคอนาคตใหม่ การเกิดขึ้นของพรรคอนาคตใหม่ในปี 2561 และได้รับเลือกตั้งเป็นพรรคลำดับที่ 3 ในปี 2562 มี ส.ส. จำนวน 81 คน แสดงให้เห็นถึงพลังทางการเมืองของแนวคิดก้าวหน้า สิ่งนี้เป็นแรงบรรดาลใจและกระตุ้นให้นักกิจกรรมกลุ่มนี้ตระหนักว่าปาตานีควรมีสถาบันทางการเมืองที่ก้าวหน้าของตนเอง เพื่อเข้าไปมีบทบาทในเวทีการเมืองระดับประเทศ เนื่องจากพวกเขามองว่าสถาบันทางการเมืองเดิมไม่สามารถตอบโจทย์ปัญหาของพื้นที่ได้

2. อุปสรรคของการเคลื่อนไหวและการต่อสู้ในรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่ปาตานี อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวในรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้หรือปาตานี พบว่ามีข้อจำกัดและอุปสรรคออกเป็น 2 ประการที่สำคัญ ได้แก่ 1) อุปสรรคที่เกี่ยวกับข้อกฎหมายและการถูกคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐ กล่าวคือการเคลื่อนไหวที่อยู่ในรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่ปาตานีมักจะมีข้อกังวลในของเรื่องการถูกฟ้องร้องทางกฎหมายและการถูกคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงที่มีอำนาจตามกฎหมายพิเศษและกฎหมายความมั่นคงที่ประกาศใช้อยู่ในพื้นที่ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ส่งผลให้นักกิจกรรมทางการเมืองรู้สึกไม่ปลอดภัย จึงต้องแสวงหาช่องทางเคลื่อนไหวที่ปลอดภัยกว่า 2) โอกาสที่ข้อเรียกร้องจะประสบความสำเร็จอยู่ในระดับที่ต่ำ การเคลื่อนไหวในรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นการต่อสู้ที่อยู่นอกระบบการเมือง ซึ่งไม่มีอำนาจชอบธรรมในการตัดสินใจเชิงนโยบาย จึงทำให้ประเด็นที่ขับเคลื่อนไม่ถูกนำไปต่อยอดและปฏิบัติเชิงนโยบายอย่างจริงจัง

3. โอกาสที่มองเห็นในการเข้ามาเคลื่อนไหวและต่อสู้ในระบบการเมืองที่เป็นทางการ การเห็นโอกาสในการต่อสู้ในระบบการเมืองที่เป็นทางการทำให้เกิดนำไปสู่การรวมตัวกันเป็นกลุ่มการเมืองเชิงสถาบัน โดยโอกาสแบ่งออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) การเมืองในระบบเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ในการต่อสู้ทางการเมือง กล่าวคือการตื่นตัวทางประชาธิปไตยในสังคมไทยหลังการเลือกตั้งปี พ.ศ.2562 ได้เปิดพื้นที่ทางการเมืองมากขึ้น ทำให้เห็นโอกาสในการใช้กลไกในระบบการเมืองในการผลักดันประเด็นต่าง ๆ ของปาตานี อีกทั้งยังมองว่ากลไกการเมืองในระบบจะทำให้ประเด็นของปาตานีมีความเข้มแข็งขึ้นในสังคมไทย 2) การต่อสู้ในระบบการเมืองมีโอกาที่จะมีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนในระดับที่สูงกว่า กล่าวคือการเข้าสู่พื้นที่ของการเมืองในระบบนั้นเป็นการต่อสู้บนพื้นฐานของการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐซึ่งเป็นอำนาจอันชอบธรรมและเป็นการต่อสู้ที่เห็นผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม และโอกาสที่ข้อเสนอของปาตานีจะถูกนำไปปฏิบัติจึงสูงกว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมที่อยู่นอกระบบการเมือง 3) การต่อสู้ในระบบการเมืองมีความปลอดภัยมากกว่า เพราะช่วยลดความเสี่ยงจากการถูกดำเนินคดีหรือคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อเทียบกับการเป็นนักกิจกรรมทางการเมืองในบริบทสังคมปาตานี

วัตถุประสงค์ที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มการเมืองที่สมาชิกมีแนวคิดเรื่องการแสวงหาเอกราชของปาตานี โดยพิจารณาจาก 2 ประการ ดังนี้

1. ปาตานี บารู ตัดสินใจเข้าร่วมกับพรรคการเมืองหนึ่ง ๆ ด้วยเหตุใด จากการสนทนากลุ่มกับผู้ก่อตั้งและคณะบริหารของปาตานี บารู พบว่าเหตุผลที่จะเป็นตัวกำหนดในการตัดสินใจดำเนินงานทางการเมืองร่วมกับพรรคการเมืองใดของปาตานี บารู สามารถแบ่งออกเป็นเหตุผล 4 ประการสำคัญ ได้แก่ 1) พรรคการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งระดับความเป็นประชาธิปไตยของพรรคการเมืองเป็นเหตุผลสำคัญที่เห็นร่วมกันมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าประชาธิปไตยเท่านั้นที่เป็นกระบวนการที่จะสร้างอำนาจต่อรองให้กับคน

ปาตานี และเป็นกระบวนการที่ทำให้พวกเขาสามารถจินตนาการถึงความเป็นไปได้ในการที่จะบรรลุเป้าหมายทางการเมืองต่าง ๆ ของปาตานีได้ 2) ระดับของความยินยอมของพรรคที่ให้อำนาจแก่กลุ่มปาตานี บารู ออกนโยบายเกี่ยวกับปาตานี เพื่อให้กลุ่มของตนสามารถกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในปาตานี ทั้งนี้ยังมองว่านโยบายที่ถูกรับเลือกโดยพรรคการเมืองจะเป็นเครื่องมือในการขยายชุดอุดมการณ์ของกลุ่มต่อสังคมได้อีกด้วย 3) ระดับของความยินยอมของพรรคที่ให้อำนาจแก่กลุ่มปาตานี บารู ในการบริหารงานการเมืองในพื้นที่ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจว่าการบริหารงานในพื้นที่นั้นจะสอดคล้องกับแนวทางและอุดมการณ์ของกลุ่ม และไม่อยู่ในลักษณะของการถูกสั่งการหรือบังคับบัญชาจากพรรคการเมืองส่วนกลางเพียงอย่างเดียว และ 4) การสนับสนุนทรัพยากรในการหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ไม่ได้มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ และไม่ได้มีการสนับสนุนงบประมาณในการทำงานการเมืองจากกลุ่มทุนใด ๆ ดังนั้นการพิจารณาการสนับสนุนงบประมาณจากพรรคการเมืองจึงเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญ

2. พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่เคยร่วมงานให้บทบาทและการยอมรับคนกลุ่มปาตานี บารู มากน้อยเพียงใด จากการศึกษาข้อมูลพบว่า แม้การติดต่อกันของกลุ่ม ปาตานี บารู กับพรรคการเมืองต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ปรากฏว่ามีเพียง 2 พรรคเท่านั้นที่กลุ่มปาตานี บารู ได้ร่วมทำงานการเมืองด้วยกันอย่างเป็นทางการ คือ “พรรคไทยสร้างไทย” และ “พรรคเป็นธรรม” ความร่วมมือดังกล่าวสามารถพิจารณาได้จาก 3 ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ 1) การได้รับบทบาทในตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคการเมืองของ ปาตานี บารู 2) ความสัมพันธ์ในการกำหนดผู้สมัครรับเลือกตั้งของกลุ่มปาตานี บารู กับพรรคการเมือง และ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายพรรคการเมืองของกลุ่มปาตานี บารู

จากข้อมูลที่ได้รับพบว่า “พรรคเป็นธรรม” ให้การยอมรับและบทบาทแก่กลุ่มปาตานี บารู มากกว่าในทุกตัวชี้วัด โดยสามารถเปรียบเทียบได้ดังนี้ 1) พรรคเป็นธรรมให้สมาชิกกลุ่มปาตานี บารู ดำรงตำแหน่งสำคัญ ได้แก่ รองเลขาธิการพรรค กรรมการบริหารพรรค และรองโฆษกพรรค ในขณะที่พรรคไทยสร้างไทยให้บทบาทเพียง หัวหน้าสาขาพรรคระดับจังหวัด 2) การกำหนดผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคเป็นธรรมมอบอำนาจกลุ่มปาตานี บารู เป็นผู้คัดสรรและรับรองผู้สมัคร ส.ส. ในเขตเลือกตั้งพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอของสงขลา ในขณะที่พรรคไทยสร้างไทยไม่ได้ให้บทบาทสำคัญ แม้ว่าจะมีสมาชิกปาตานี บารู ได้รับเลือกเป็นผู้สมัคร ส.ส. แต่ก็เป็นกรณีการตัดสินใจของพรรคส่วนกลาง และ 3) ในส่วนของการกำหนดนโยบาย พรรคเป็นธรรมให้กลุ่มปาตานี บารู มีส่วนร่วมอย่างมากในการออกแบบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชายแดนใต้ ครอบคลุมทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สวัสดิการ และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่พรรคไทยสร้างไทยไม่เปิดโอกาสให้กลุ่มปาตานี บารู มีบทบาทในการกำหนดนโยบายมากนัก

จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยมีข้อสังเกตของต่อกรณีการได้รับการยอมรับและให้บทบาทในระดับที่แตกต่างกันของทั้ง 2 พรรคการเมืองต่อกลุ่มปาตานี บารู โดยเห็นว่ามีข้อสังเกต 2 ประการดังนี้ 1) ขนาดของพรรคการเมือง กล่าวคือขนาดของพรรคการเมืองมีผลต่อการยอมรับและให้บทบาทในการทำงานร่วมกับกลุ่ม ปาตานี บารู กล่าวคือ พรรคไทยสร้างไทยซึ่งเป็นพรรคขนาดใหญ่กว่า

เมื่อเปรียบเทียบกับพรรคเป็นธรรมในช่วงเวลาที่มีการร่วมมือกับกลุ่มปตานี บารู หนึ่งในตัวชี้วัดคือสมาชิกของพรรค ในช่วงเริ่มต้นความร่วมมือกับปตานี บารู พรรคไทยสร้างมีสมาชิกจำนวน 15,656 คน และช่วงถดถอยความร่วมมือมีสมาชิกจำนวน 27,814 คน ในขณะที่พรรคเป็นธรรมในช่วงเริ่มต้นความร่วมมือมีสมาชิกจำนวน 5,417 คน และช่วงถดถอยความร่วมมือมีสมาชิกจำนวน 9,362 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2565) ขนาดที่ใหญ่กว่าของพรรคไทยสร้างไทยทำให้มีตัวแสดงภายในพรรคจำนวนมาก ทำให้กลุ่มปตานี บารู มีบทบาทและอำนาจการต่อรองที่จำกัด ในขณะที่พรรคเป็นธรรมเป็นพรรคขนาดเล็กกว่ามีตัวแสดงภายในพรรคน้อยกว่า ทำให้กลุ่มปตานี บารู มีบทบาทและอำนาจการต่อรองที่สูงกว่า 2) การสร้างอัตลักษณ์ของพรรคการเมืองสำหรับการเลือกตั้ง กล่าวคือการสร้างอัตลักษณ์ของพรรคไทยสร้างไทยและพรรคเป็นธรรมมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยพรรคไทยสร้างไทยเน้นความเป็นพรรคการเมืองของคนไทยโดยรวม ในขณะที่พรรคเป็นธรรมพยายามสร้างอัตลักษณ์เป็นพรรคที่ขับเคลื่อนประเด็นปตานี ความแตกต่างนี้ส่งผลให้กลุ่มปตานี บารู มีบทบาทและอำนาจการต่อรองที่แตกต่างกันในทั้งสองพรรค ด้วยเหตุนี้ทำให้กลุ่มปตานี บารู มีบทบาทสำคัญและอำนาจการต่อรองสูงกว่าในพรรคเป็นธรรม เนื่องจากพรรคให้ความสำคัญกับประเด็นปตานีและใช้กลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การสร้างอัตลักษณ์และดึงดูดการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าการรวมตัวกันของนักกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่ปตานีที่มีอุดมการณ์แสวงหาเอกราช เป็นกลุ่มปตานี บารู เป็นการปรับยุทธศาสตร์ใหม่ของขบวนการที่ต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคมสู่กลุ่มการเมืองเชิงสถาบัน เกิดการข้ามพรมแดนจากการเคลื่อนไหวนอกระบบสู่ภายในระบบการเมือง การปรับยุทธศาสตร์ใหม่นี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองใหม่ภายหลังการประกาศรัฐธรรมนูญปี 2560 ที่โครงสร้างการเมืองในภาพกว้างเปิดโอกาสให้เกิดการแข่งขันกันเข้าสู่อำนาจรัฐได้ แต่ในระดับพื้นที่ปตานีการเคลื่อนไหวที่อยู่นอกระบบยังถูกควบคุมอย่างเข้มงวดภายใต้กฎหมายความมั่นคง อีกทั้งยังได้แรงบันดาลใจจากการประสบความสำเร็จของพรรคอนาคตใหม่ในการเลือกตั้งปี 2562 ซึ่งเป็นภาพตัวแทนการประสบความสำเร็จทางการเมืองของคนคนรุ่นใหม่ในระดับประเทศ อีกทั้งการเปลี่ยนรูปแบบขบวนการและการข้ามพรมแดนสู่การเมืองในระบบนั้น เป็นการปรับเพื่อให้ขบวนการสามารถแสวงหาอำนาจการต่อรองที่มีความชอบธรรมมากขึ้นและปลอดภัยจากการคุกคามที่เกิดขึ้นในพื้นที่นอกระบบการเมืองโดยที่ยังคงยึดมั่นอุดมการณ์การแสวงหาเอกราชปตานีเช่นเดิม และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มปตานี บารู กับพรรคการเมืองไทย จะเห็นได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีลักษณะพันธะผูกพันที่ตายตัว อยู่ในรูปแบบเครือข่ายของผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์และมุ่งการเมือง ที่สามารถเปลี่ยนความร่วมมือในการทำงานได้ขึ้นอยู่กับบริบทของสนามการเมือง

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การเปลี่ยนรูปแบบจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสู่กลุ่มการเมืองเชิงสถาบันของกลุ่มปาตานี บารู เกิดจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะการขยายตัวของแนวคิดประชาธิปไตยและอิทธิพลของพรรคอนาคตใหม่ อุปสรรคของการเคลื่อนไหวแบบเดิมที่เผชิญกับข้อจำกัดทางกฎหมายและการคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐ และโอกาสที่มองเห็นในการต่อสู้ผ่านระบบการเมืองที่เป็นทางการซึ่งมีความปลอดภัยและมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่า และความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มปาตานี บารู พบว่ากลุ่มให้ความสำคัญกับการเลือกพรรคที่มีความเป็นประชาธิปไตยให้อำนาจในการกำหนดนโยบายและบริหารงานในพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรในการหาเสียง โดยเมื่อเปรียบเทียบระหว่างพรรคไทยสร้างไทยและพรรคเป็นธรรม พบว่าพรรคเป็นธรรมซึ่งเป็นพรรคขนาดเล็กและมุ่งเน้นอัตลักษณ์ปาตานีให้การยอมรับและบทบาทแก่กลุ่มมากกว่าทั้งในด้านตำแหน่งบริหารพรรค การคัดเลือกผู้สมัคร และการกำหนดนโยบาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรปรับโครงสร้างทางการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้แนวคิดและอุดมการณ์ที่หลากหลายและรวมถึงผู้ที่มีแนวคิดแสวงหาเอกราชปาตานี สามารถมีส่วนร่วมในระบบการเมืองที่เป็นทางการได้ เพื่อส่งเสริมแนวทางการแสดงออกผ่านกลไกประชาธิปไตยและลดความจำเป็นในการใช้ความรุนแรง

1.2 ควรหาช่องทางส่งเสริมและสนับสนุนภาคการเมืองของกลุ่มที่มีอุดมการณ์หลากหลาย รวมถึงกลุ่มที่มีข้อเรียกร้องเกี่ยวกับปาตานีในประเด็นต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อเปิดทางให้การเคลื่อนไหวเป็นไปในแนวทางสันติวิธีผ่านกระบวนการทางการเมือง จะนำไปสู่ลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงลึกเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มขบวนการติดอาวุธที่เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราชปาตานี ทั้งในระดับแกนนำและระดับปฏิบัติการ เกี่ยวกับโอกาสและความเป็นไปได้ในการใช้ระบบการเมืองที่เป็นทางการเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนอุดมการณ์ของพวกเขา โดยการศึกษาควรมุ่งเน้นไปที่เงื่อนไขและปัจจัยที่อาจเอื้อให้กลุ่มขบวนการลดการใช้ความรุนแรง หากมีหลักประกันว่าสามารถแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องทางการเมืองได้อย่างเสรี ปราศจากการคุกคาม ทั้งนี้ เพื่อประเมินศักยภาพของระบอบประชาธิปไตยในการเป็นเวทีสำหรับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งผ่านกระบวนการทางการเมือง แทนการใช้กำลังอาวุธ

บรรณานุกรม

- จันจิรา สมบัติพูนศิริ. (2563, 31 มกราคม). เทรนด์การเมืองใหม่ เมื่อนักเคลื่อนไหวกลายเป็นนักการเมือง. The 101 World. <https://www.the101.world/activists-turned-politicians>
- ณพันธ์ นรังศิยา. (2561). จากนักกิจกรรมนักศึกษาสู่นักการเมือง: การเมืองของการก่อตัวของการตอบโต้ใน สาธารณะ พ.ศ. 2556-2562 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ณพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์. (2557). กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน และกระบวนการนโยบายสาธารณะ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 8(1), 61-76.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2552). กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม. มูนิธิไฮนริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2565). ข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ ณ วันที่ 21 ตุลาคม 2565. สำนักงาน.
- อิมรอน ซาเหาะ และ ยาสมิน ซัตตาร์. (2566). การแปรเปลี่ยนจากการใช้ความรุนแรงสู่วิถีทางการเมืองของ อดีตกองกำลังแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานีกับความท้าทายของการต่อสู้ในระบบ ประชาธิปไตยของประเทศไทย. ใน ถวิลวดี บุรีกุล (บ.ก.), *สรุปการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 24 ประจำปี 2566*, (น. 221-245). สถาบันพระปกเกล้า.
- Brockett, C. D. (1991). The structure of political opportunities and peasant mobilization in Central America. *Comparative Politics*, 23(3), 253-274. <https://doi.org/10.2307/422086>
- Castles, F. G. (1967). Pressure groups and its problem. In *Pressure groups and political culture: A comparative study* (pp. 1-11).
- Garceau, O. (1958). Interest group theory in political research. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 319(1), 104-112.
- Goldstone, J. A. (2003). Bridging institutionalized and non-institutionalized politics. Jack A. Goldstone (Eds.), *States, parties and social movement* (pp. 1-26). <https://www.cambridge.org/core/books/states-parties-and-social-movements/9A20076E0D8F4B282C0F7752321015AC#>
- Kralj, K. (2022). How do social movements take the "electoral turn" in unfavorable contexts? The case of "Do Not Let Belgrade D(r)own." *East European Politics*, 39(1):1-21. <https://doi.org/10.1080/21599165.2022.2128338>

Müller-Rommel, F. (1989). *New politics in Western Europe: The rise and success of Green Parties and Alternative Lists*. Westview Press.

Samson, S. A. (1978). *David Truman's The governmental process: Political interests and public opinion study guide*. https://digitalcommons.liberty.edu/gov_fac_pubs

Tilly, C., & Tarrow, S. (2011). *Contentious politics. In Power in Movement Social movements and contentious* (2nd ed.). Oxford University Press.